

Uchwała Nr I/34/2023
Rady Seniorów w Gdańsku
z dnia 22 lutego 2023r.

w sprawie aktualnej sytuacji socjalno-bytowej osób starszych w Gdańsku

Na podstawie rozdziału 2 §3 pkt 1,3,4,5,6, §4 pkt 4,5 oraz § 5 pkt 3 statutu Rady Seniorów w Gdańsku stanowiącego załącznik do Uchwały Nr LV/1622/18 Rady Miasta Gdańska z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie powołania Rady Seniorów w Gdańsku, uchwała co następuje:

Rada Seniorów po wysłuchaniu merytorycznych i analitycznych wystąpień Urzędu Statystycznego w Gdańsku, ZUS Oddział w Gdańsku, MOPR w Gdańsku przyjmuje powyższe informacje, podkreślając ich wysoki poziom, w szczególności przekrojowy i porównawczy materiał Urzędu Statystycznego w Gdańsku. W wyniku dyskusji stwierdzamy, że największe obecnie problemy socjalno-bytowe gdańskich (i nie tylko) seniorów spowodowane są dramatycznie wysoką inflacją, która średnia w lutym 2023 osiągnęła poziom 18,4%! Szczególnie dramatyczny ponad 30% cen nastąpił w segmencie żywności, energii i czynszów. Waloryzacja emerytur i cen choć wysoka, nie rekompensuje tak wysokiego wzrostu cen i powoduje istotny spadek konsumpcji, a to tworzy dramatyczną sytuację wielu emerytów. Po prostu ubożejemy.

Sytuacja materialna i socjalno-bytowa osób starszych, poziom ich życia, nie zależy wyłącznie od wysokości emerytury i renty, czy ich corocznej waloryzacji, ale ma wiele innych aspektów określających poziom życia seniorów. Jest to prosta dostępność do usług socjalno-bytowych, służby zdrowia, leków, handlu, komunikacji. Ważne jest bezpieczeństwo, kultura, media, wypoczynek, ekologia, kompletność zagospodarowania dzielnic zamieszkania, infrastruktura, obiektów dostosowanych do potrzeb osób starszych, czy warunki mieszkaniowe.

Odnotowujemy też wiele innych negatywnych zjawisk wpływających na osoby starsze jak np. starzenie się społeczeństwa wyrażone coraz niższą liczbą osób pracujących na rzecz seniorów. Dramatycznie rysuje się zadłużenie się seniorów na rzecz zwykłego przeżycia. W wyniku tego pogarsza się zdrowie psychiczne seniorów, wzrasta poczucie osamotnienia i alienacji. Często też wobec wielu trudności dnia codziennego następuje dezintegracja rodziny, co osoby starsze odczuwają szczególnie, a w niektórych przypadkach skutkuje to ekstremalnie – próbami samobójczymi.

Biorąc powyższe pod uwagę Rada uważa za właściwe podjęcie następujących działań:

§1

Rada Seniorów w I kwartale każdego roku oceni na sesji sytuację materialną i socjalno-bytową oraz bezpieczeństwa, osób starszych w Gdańsku z udziałem odpowiedzialnych instytucji.

§2

1. W związku z wysoką inflacją i pogarszającą sytuacją materialną seniorów, apelujemy do osób osiągniętych wiek emerytalny o maksymalne wydłużenie okresu zatrudnienia, co przyniesie bardzo wyraźny przyrost wielkości emerytury, nawet w wyniku przedłużenia okresu pracy o 1 – 2 lata. Jest to także uzasadnione stale rosnącą długością życia.

2. Alternatywą jest także podjęcie pracy dodatkowej po uzyskaniu emerytury. Pomocnym będzie Urząd Pracy w Gdańsku z Oddziałem „Praca dla senierek i seniorów” we Wrzeszczu.

§3

1. Rada Seniorów promuje i zachęca do organizowania przez NGO , Kluby Seniora i Domy Sąsiedzkie warsztatów z gospodarowania budżetem domowym, na bazie grantów miejskich, z bilansem dochodów i wydatków, gradacją ich ważności i możliwościami oszczędzania.

2. Ważnym zadaniem jest także edukacja ekonomiczna w zakresie makroekonomii, która pozwoli na przewidywanie pewnych zdarzeń i racjonalne decyzje finansowe. Kluby Seniora powinny okresowo organizować spotkania na ten temat.

3. Wnosimy do gdańskich „Uniwersytetów III wieku o wprowadzenie tematyki ekonomicznej, szczególnie przez Uniwersytet III wieku przy UG.

§4

Rada popiera projekt Ustawy sejmowej o „wdowiej rencie” i zwraca się do posłów z Pomorza o jej uchwalenie w jak najkrótszym czasie. Pozwoli to wielu samotnym seniorom na istotną poprawę warunków życia.

§5

Rada wnosi do władz Miasta o wyjaśnienie u stosowanych adresatów (NFZ, Marszałek woj. pomorskiego, GUM):

1. Powodów bardzo niskich wydatków na refundację świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie geriatry na Pomorzu i w Gdańsku.

2. Powodów bardzo małej liczby oddziałów geriatrycznych w pomorskich i gdańskich szpitalach (poza brakiem lekarzy), chociaż zapewne działa tu sprzężenie zwrotne.

3. Powodów braku studiów specjalistycznych i studentów na kierunku „geriatria” w GUM. Wnosimy o zastosowanie odpowiednich zachęt i preferencji dla kierunku lekarz – geriatra na GUM.

§6

Rada przywiązuje wielką wagę do projektu deinstytucjonalizacja usług społeczno-opiekuńczych zbliżających te usługi na poziom rodziny seniorów i ich środowiska dla humanizacji i wyższej skuteczności tych działań. Temu zagadnieniu Rada poświęci najbliższą, marcową sesję Rady.

§7

1. Podstawą skutecznej organicznej pracy na rzecz seniorów jest rozwój organizacji pozarządowych – senioralnych lub działających na ich rzecz. Wśród tych organizacji wiodącą rolę muszą odegrać kluby seniora, domy sąsiedzkie oraz kluby samopomocy i sąsiedzkie.

Rada Seniorów powołała zespół złożony z kompetentnych członków Rady oraz NGO, które zapewnią pomoc tworzącym się klubom seniora, w tym w zakresie elektronicznego składania wniosków grantowych.

2. Rada Seniorów zaleca organizacjom senioralnym z osobowością prawną lepsze i skuteczniejsze korzystanie z PFRON i bezpośrednio z NFZ m.in. dla dofinansowania ułatwień dla osób starszych – niepełnosprawnych. Zasadne też jest występowanie bezpośrednio do funduszy państwowych.

3. Wnosimy do MOPR o przeprowadzenie stosownych szkoleń dla organizacji pozarządowych i klubów seniora o deinstytucjonalizacji usług opiekuńczo- społecznych oraz roli jaką w tym procesie powinny odegrać te organizacje i kluby.

4. Rada zwraca uwagę na ważną funkcję w strukturze MOPR: „organizator społeczności lokalnej” i „organizatorzy pomocy socjalnej” – właśnie te funkcyjne osoby powinny stale i bieżąco współpracować z Radą, klubami seniora i pozostałymi organizacjami senioralnymi.
5. Wnosimy o zwiększenie liczby punktów informacyjnych MOPR np. we wszystkich „Centrach Pracy Socjalnej”
6. Bardzo pozytywnie oceniamy działania spółdzielni socjalnej z usługami „złotej rączki”. Tę działalność należy rozwijać i upowszechniać o niej informację.
7. Zwracamy uwagę NGO na śledzenie opiekuńczych programów ministerialnych i rządowych dla seniorów oraz występowanie o nie bezpośrednio, także na rzecz własnych członków.
8. Ponawiamy apel do organizacji senioralnych w każdej dzielnicy Gdańska, aby były inicjatorami tworzenia wolontariatu domowego, sąsiedzkiego i szkolnego.
9. „Piętą achillesową” problemów opieki nad seniorami jest brak kadry opiekuńczej. Wnoskujemy o pozyskanie przez NGO nowej specjalizacji poprzez rekrutację osób z najbliższego otoczenia jako opiekunek do usług opiekuńczych, wytchnieniowych i asystentury rodziny a następnie przedstawienie swojej oferty MOPR. Bezwzględną potrzebą jest zapewnienie godziwej stawki dla opiekunek, przynajmniej na poziomie średniej płacy w kraju.
10. Popieramy dalszy udział Miasta w projekcie wychodzenia z bezdomności poprzez przydział mieszkania. Wnosimy o selekcję kolejnych kandydatów, w tym seniorów z rejonu Śródmieścia.
11. Proponujemy rozdzielanie dowozu osób starszych od dzieci na zajęcia w DDP, i zajęcia szkolne. Powoduje to, że zajęcia dla seniorów dowożonych z dziećmi, kończą się szybciej o 2-3 godziny.

§8

Wnosimy o rozważenie wprowadzenie „czeku opiekuńczego” na te usługi dla seniorów.

§9

1. Uznajemy za konieczne stworzenie miejskiego systemu informacji dla seniorów „niesamodzielnich”. Należy dążyć do przeprowadzenia wywiadu z takimi osobami z takimi osobami pod egidą MOPR dla stworzenia rejestru „seniorów niesamodzielnich”. Rejestr taki mógłby powstać w oparciu o wydane przez ZUS orzeczenia o niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz w oparciu o postanowienia Miejskiej Komisji ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Osobami w ten sposób ujawnionymi mogą się zająć jednostki Miasta NGO oraz wolontariusze .
2. W trybie pilnym należy zbilansować możliwości i potrzeby pielęgniarek środowiskowych, których wyboru dokonuje pacjent POZ oraz przypomnieć osobom starszym o możliwości takiej opieki.
3. Rozważyć przez Miasto i GAI T zakup autobusu do przewozu kilku osób na wózkach wraz z opiekunami.

§10

1. Konieczne jest opracowanie procedury postępowania w stosunku do osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za pobyt członka rodziny w DPS.
2. Należy zrationalizować koszt pobytu w DPS prowadzonych przez NGO w Gdańsku.
3. Niezbędne jest urealnianie kosztu 1 godz. Usługi opiekuńczej celem pozyskania godnych zaufania i wykwalifikowanych opiekunek. W tej chwili jest to problem nr 1 dla podniesienia poziomu usług społeczno-opiekuńczych, a przede wszystkim pozyskanie wykwalifikowanej kadry opiekuńczej.

§11

Podstawą skuteczności wszelkich działań na rzecz lepszej kondycji i sytuacji socjalno-bytowej osób starszych w konkretnych działaniach i osiedlach Gdańska jest integracja środowiska lokalnego na bazie miejsc spotkań, zebrań i konsultacji. Takimi miejscami są siedziby Rad Dzielnic i szkoły. W zdecydowanej większości przypadków odnotować trzeba bardzo dobrą współpracę Rad Dzielnic i szkół z klubami seniora i NGO, ale sporadyczne są sytuacje konfliktowe. Wnosimy do Miasta o skierowanie do Rad Dzielnic i szkół stosownego zalecenia odnośnie współpracy ze środowiskami, a w szczególności udostępnianie w miarę możliwości pomieszczeń dla działań organizacji senioralnych. Odrębnym i wciąż aktualnym postulatem stawianym przez Radę Miastu, jest wskazanie dzielnicowych obiektów na „centra aktywności senioralnej w tym jedno główne – ogólnomiejskie. Do tej pory nie uzyskaliśmy jakiegokolwiek wskazania.

§12

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Seniorów

w Gdańsku

/-/Aleksander Żubrys

Uzasadnienie

Podjęcie uchwały uzasadniają poniższe dane. Niektóre bardzo niekorzystne dla Gdańska i Pomorza. Gdańscy lub pomorscy seniorzy na tle innych dużych miast polskich lub województw mają zróżnicowaną pozycję. Dla przykładu w Gdańsku ze środowiskowej pomocy społecznej korzysta ok. 2800 seniorów. Nieźle Gdańsk wypada w „indeksie starości” (1. osób w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku 0-14 lat). Polska 122, Pomorze 105 (najlepiej w Polsce), Gdańsk 140 – 7 miejsce wśród dużych miast. Przeciętne „dożycie” tj. lata przeżyte po 60 to w Trójmieście 23,7 lat dla kobiet i 18,7 dla mężczyzn. Pozytywne jest zatrudnienie osób w wieku 60-89 – Pomorze ze wskaźnikiem 16,8% zajmuje 3 miejsce w kraju, a pracujący emeryci to 6,2 % - 6 miejsce. Ludność w wieku 60 lat i więcej w Gdańsku to 23,7% ogółu. Bardzo negatywny wskaźnik dla Pomorza to 4 miejsce od końca na wydatki NFZ w geriatrici na 1 seniora – to niecałe 5 zł, przy Małopolsce ok. 28 zł. Pomorze ma też najmniej oddziałów geriatrycznych w szpitalach i tylko 1,1 geriatry na 100 tys. ludności powyżej 60 lat co daje 12 miejsce. Dużym problemem jest zadłużenie seniorów. Pomorze jest po Mazowszu najbardziej zadłużone z tytułu kart kredytowych i debetu. Również wysokie jest zadłużenie seniorów z tytułu kredytów hipotecznych – w 2021 Pomorze 2 (po Mazowszu) zadłużenie przeciętne na 1 kredytobiorcę w wieku 60 lat i więcej wyniosło na Pomorzu 92,5 tys. zł, więcej miało tylko Mazowsze 125,7 tys. W Gdańsku te zadłużenie było jeszcze wyższe. Wzrasta niestety liczba oszustw w stosunku do seniorów, znane metody „na wnuczka”, „policjanta” itp. W Gdańsku w okresie styczeń-wrzesień 2021 było to 132 zdarzeń, a w 2022 – 164. To znane przestępstwo nadal czyni wiele zła. Na zakończenie tych danych, aktywność kulturalna osób powyżej 60 lat w Gdańsku. W członkostwie seniorów w klubach, kołach mamy 9 miejsce 43,3%, w czytelnictwie bibliotecznym 11 miejsce 19,8%, ale bardzo słabo wypadamy jako członkowie grup artystycznych – 18 miejsce, tylko 1,3% aktywnych seniorów. I na zakończenie tych danych smutna statystyka, ale na Pomorzu relatywnie lepsza niż w innych regionach – samobójstwa. W 2021 r. 306 samobójstw, z tego 75 osób po 60 roku życia tj. 24,5 %. Tylko Podlasie ma lepszą statystykę - 23,3 %.

Te dane to przesłanki do podjęcia powyżej uchwały, przewidującą działania, które powinny poprawić sytuację, aktywność i poziom życia osób starszych w Gdańsku.

Wnioskodawcy:

Komisja ds. Zdrowia, Profilaktyki, Ekologii, Rekreacji i Sportu - Elżbieta Aszyk,

Komisja ds. aktywizacji zawodowej, społecznej, problemów ekonomicznych i wolontariatu - Maria Bąkowska,

Komisja ds. samorządu terytorialnego, tworzenia społeczeństwa obywatelskiego, organizacji pozarządowych i wymiany doświadczeń międzynarodowych – Janusz Ożarków.

Przewodniczący Rady Seniorów

w Gdańsku

/-/Aleksander Żubryś